

aktuellt: presidentkandidaterna

Sari Essayah vill också i politiken vara steget före – det är hennes valslogan i presidentvalet – och alltid ha ena foten i marken. Precis som under den långa och framgångsrika tävlingskarriären där hon bara en gång blev diskad.

FOTO: BENJAMIN SUOMELA

Realist och optimist

– Om jag ska beskriva mig själv så ser jag mig som realist och optimist. Jag vill tro gott om de människor jag möter och har att göra med. Man har också kallat mig flitig, jag är beredd att jobba hårt och sätta mig in i saker.

Under studietiden i Vasa kom jag till personlig tro i en pingstförsamling. Året var 1989. Tron har gett mig en hållbar grund med tanke på alla livets skeden och utmaningar. Den är också grunden för mina värderingar.

Vad är ditt tidigaste minne från barndomen?

– Det är nog att jag skidade tillsammans med min mor. Det gjorde vi mycket, särskilt under veckosluten. Jag fick tidigt lära mig att röra på mig i naturen. Att vara ute i skogen känns så naturligt. Annorlunda är det i EU-parlamentet där många har helt annorlunda bakgrunder. Man kan var helt främmande för skogen och till och med uppleva den som skrämmande. Så är det inte för oss finländare.

Vad ville du bli som stor?

– Min mamma var lärarinna och det ville också jag gärna bli. Lite senare kom Helvi Sipilä i FN på allas läppar. Det var stort med en finländsk kvinna i hög ställning ute i världen. Talet om u-länderna och insatserna för dem kändes spännande. Det blev en liten flickas dröm att också jag en gång skulle få tala i FN!

Hur kopplar du av?

– Genom att läsa och vara tillsammans med familjen. Har läst väldigt mycket ända sedan jag var barn. På den tiden fanns det inte så många andra fritidssysselsättningar i min lilla hemby i Lapinlax. Jag är alltså när det gäller böcker men tycker speciellt om biografier. Det blir allt från tyngre läsning till deckare men även mycket läsning av arbetspapper. För tillfället har jag Liza Marklunds "En plats i solen" i väskan. Den läser jag förresten på svenska.

Vad får dig arg?

– Orättvisa. Både när den inträffar på det individuella planet så att någon enskild människa behandlas illa eller när orättvisan är strukturell.

Vilken historisk person skulle du vilja möta?

– Mikael Agricola.

Fungerande samhälle behöver gemensamma värderingar

Kristdemokraternas Sari Essayah säger att ingen ansvarsfull politisk rörelse nu kan dra sig undan.

Europaparlamentariker Sari Essayah har idel nuvarande eller tidigare partiledare och ministrar mot sig i presidenttävlingen. Medierna har delat upp startfältet i fyra stora och de övriga. Det världsmästaren ser är en uppdelning i dem som "varvar ner" och dem som "varvar upp".

Presidentvalet 2012

22 januari
Förhandsröstning
11-17 januari

Kristdemokraterna tvekade i initialskedet med sitt förfarande i valet och var näst sist av partierna med att nominera.

– Jag hade fått önskemål om att ställa upp från många håll och funderade länge och ingående på saken. Utvecklingen i världen med ekonomikrisen, EU:s problem och arabvärden som riskerar eskalera är så stora saker att en ansvarsfull politisk rörelse inte kan dra sig undan. Den måste vara med och göra sin röst hörd.

Sari Essayah tar också i denna kampanj sats från Helsingfors Olympiastadion i vars omgivning hon gärna vill bli fotograferad för den här intervjun. Det var här som hon år 1994 införde en vilt jublande hemmapublik kom in som europamästare i damernas gång, 10 kilometer. Det var en av de stora höjdpunkterna i gångarkarriären.

Mellan 1990-95 var Sari Essayah aldrig sämre än femma i internationella stortävlingar, med VM-guldet år 1993 i Stuttgart som den yppersta prestationen. I OS i Atlanta 1996 slutade hon på sextonde plats.

– Visst var det en besvikelse – jag hade ju blivit fyra redan i Barcelona år 1992 – men min kulminationsperiod

som idrottare var nog redan förbi och tiderna hade börjat försämrats.

Atlanta blev slutpunkten i en idrottskarriär som har få motsvarigheter inom den finländska friidrotten under de två senaste decennierna.

Sportintresset finns ännu kvar. Hon har suttit i det internationella friidrottsförbundets gångutskott och är en av ambassadörerna för europamästerskapen i friidrott i Helsingfors nästa sommar. Den personliga konditionen upprätthåller hon genom att löpa, gå på gym och zumba på europaparlamentets lunchtimmar. Halvmaraton i Bryssel sprang hon på 1.49.

Toppiddrotten har gett Essayah en utgångspunkt också för politiken. Den har lärt henne hur viktigt det är med målmedvetenhet och hårt arbete – hon är den tredje flitigaste av alla i Europaparlamentet när det gäller ändringsförslag till utskottsrapporter. Men idrotten har också lärt henne att kunna ta besvikelser – som då hon år 2007 stannade 56 röster från att bli återvald till riksdagen trots nästan 8 000 röster.

– Den gången kändes det hårt. **Som tidigare toppidrottare har du vant dig vid att sätta upp mål. Kan man göra det också i ett presidentval?**

– Varför inte. Alla kandidater utom Sauli Niinistö har nu gallupciffror som är lägre än partiernas normala understöd. För alla gäller det nu att kunna samla de röster som rymt till Niinistös läger. Många väljare bestämmer sig först när de hört alla debatter.

Den nya presidenten tillträder med reducerad makt. Vilka möjligheter finns det att verka om regeringens/riksdagens vilja alltid avgör?

– Det finländska systemet går ut på konsensus i utrikes- och säkerhetspolitiken. När regeringen bildas kan presidenten kommentera programmet vilket tryggar samarbetsandan. Det nya är ett tillägg med tanke på

Medmänsklighet är viktigast, anser Sari Essayah.

FOTO: BENJAMIN SUOMELA

en situation där regering och president är oense. Då söker man ny fart i riksdagen. Det är bra för ett litet land att de stora besluten finns "bakom många läs". I EU kan presidenten påverka unionens utrikespolitik och agera i FN. Så ännu finns det rörelseutrymme.

– Presidenten kan inte bestämma vilka värderingar människorna ska ha men kan lyfta fram dem som han/hon anser viktiga. Som en sådan ser jag medmänskligheten, en värdering som sedan gammalt finns i Finland och innebär att människor inte överges.

Är detta hotat nu i vårt land?
– Som jag ser det, ja. Tiden är individualistisk och gynnar personliga val framför samfälliga intressen och hållbara värden. Hur presidenten lyckas med att lyfta fram saker är beroende av person. Matti Vanhanen var till exempel i samband med skolskjutningarna i behov av ett bättre stöd från presidenten eftersom han upplevde sig som otillräcklig i att ge mentalt stöd.

Mår vårt samhälle bra?
– I snitt, ja. I EU-parlamentet får vi ta emot gäster från Afrika som drömmar om en sådan kris som den vi har. Men vi har också svåra problem i

» Matti Vanhanen var i behov av ett bättre stöd från presidenten än han fick, till exempel i samband med skolskjutningarna. Han upplevde sig själv som otillräcklig i att ge mentalt stöd.

Sari Essayah

Finland som utslagning av unga och att äldre lämnas vind för våg. Vi har mycket våld, mentalt illamående och mobbning, till exempel i skolan – trots den höga kunskapsnivån. Presidenten kan lyfta fram allt detta på ett sätt som kan leda till konkreta åtgärder.

Vilken är din syn på svenska språkets ställning i vårt land?

– Svenskan är vårt andra nationalspråk och dess ställning måste tryggas. Det finns dock särskilda situationer där det inte fungerar. Mest är jag orolig för äldreomsorgen och språkets ställning där, liksom i vården överlag.

Du anser EU:s nuvarande utveckling vara oroande. Varför?

– EU går i dag mot en förbundsstat då man borde vara ett samarbetsforum för suveräna nationer. Ekonomikrisen har gjort att en ökad integrering ses som nödvändig. Jag tror inte lösningarna blir lättare genom ett kollektivt ansvarstagande, tvärtom blir de svårare. På kuppen drar man då in också de sunda ekonomierna i svårigheterna.

Essayah anser att euron ska räddas men inte med vilka medel som helst.

– Man får inte sälja ut den nationella suveräniteten. Om räddningen av euron börjar förutsätta gemensamt ansvar för skulder, gemensamt skatte-

politik och annan politik är det bättre att euron går. I vägskalet väger suveräniteten tyngre.

Vad synen på utrikespolitiken beträffar skiljer du dig från andra genom att lyfta fram Mellanöstern på ett nytt sätt. Gör Finland något fel?

– Jag ser tre särskilt viktiga tyngdpunktsområden för vår utrikespolitik – Ryssland, Mellanöstern och FN. Arabvärden får verkningar både i regionen och rent globalt. Vi väntar demokrati, men extrema grupper ser ut att ta makten. Det kan påverka energimarknadens stabilitet med omedelbar inverkan på världsekonomin.

– Med Finlands linje i FN:s Palestinaomröstning har vi hamnat i fel sällskap. Vill man ha fred sätter man sig vid förhandlingsbordet. Nu stöder Finland Palestinas ensidiga suveränitetsförklaring genom att rösta för dess medlemskap i Unesco.

– Finland avvek från de nordiska EU-ländernas ståndpunkt liksom från majoriteten av EU-ländernas och sållade sig till sådana "förkämpar" för mänskliga rättigheter som Venezuela, Syrien och Irak.

– När Finland eftersträvar en plats i FN:s säkerhetsråd och står värd för en stor konferens om kärnvapennedrustning i Mellanöstern så borde man noga ha tänkt sig för och avhållit sig från att rösta. Jag hoppas att det inte upprepas. Den nya presidenten kan ha detta framför sig.

Vilken är Finlands roll i världens krig och kriser?

– Medlarens. Vi har ingen kolonial historia vilket betyder ofantligt mycket till exempel i Afrika. Vi är militärt alliansfria och bör förbli det. För oss passar den civila krishanteringen bäst, inte den militära.

BÖRJE HÄSTBACKA
borje.hastbacka@ot.fi
tel 7848544

TRE FRÅGOR

1. Borde mellanlets alkoholhalt sänkas?

– Om man gör det skulle ju dagens mellanöl säljas bara på Alko. Vi skulle få en ny klass öl. Jag understöder tanken eftersom åtgärden skulle betyda att totalalkoholmängden minskar. Jag tror att de som bara vill ha sin bastuöl inte köper den på Alko utan i matvaruaffären. Så gick det i Sverige.

2. Hur ställer du dig till tvåspråkiga skolor?

– Det vore värt att pröva. Man har ju varit rädd för att följden blir enspråkighet i praktiken. Därför borde man nog först pröva sig fram på svenskspråkiga områden. Finskan väljer då inte in i skolan.

3. Mauno Koivisto kallade journalisterna lämlar. Vad är din åsikt om dagens journalistik?

– I huvudsak är den saklig. Utmaningen är de elektroniska medierna. Också den tryckta tidningen vill vara snabb vilket har sänkt nivån. Man har valt den lättare vägen och blivit ytligare, analyser görs inte tillräckligt. Den tryckta tidningen har haft ett behov av att försvara sin ställning. Men de borde lämna det snabba åt de elektroniska medierna och satsa på djup.

1967: Sari Essayah föds i Haukijärvi. Namnet från en marockansk far.

1974: Börjar skolgången i en liten skola i Lapinlax med 25 elever.

1991: Gift med triathlonisten Robert Knapp. I dag även två döttrar i familjen.

1993: Världsmästare i damernas gång, 10 kilometer i Stuttgart.

1995: Magisterexamen i handelsvetenskaper vid Vasa universitet. Därefter controller och revisor.

2003: Väljs till riksdagen från Åbo valdistrikt (Pemar).

2009: Inväljs i EU-parlamentet med drygt 53 000 röster.